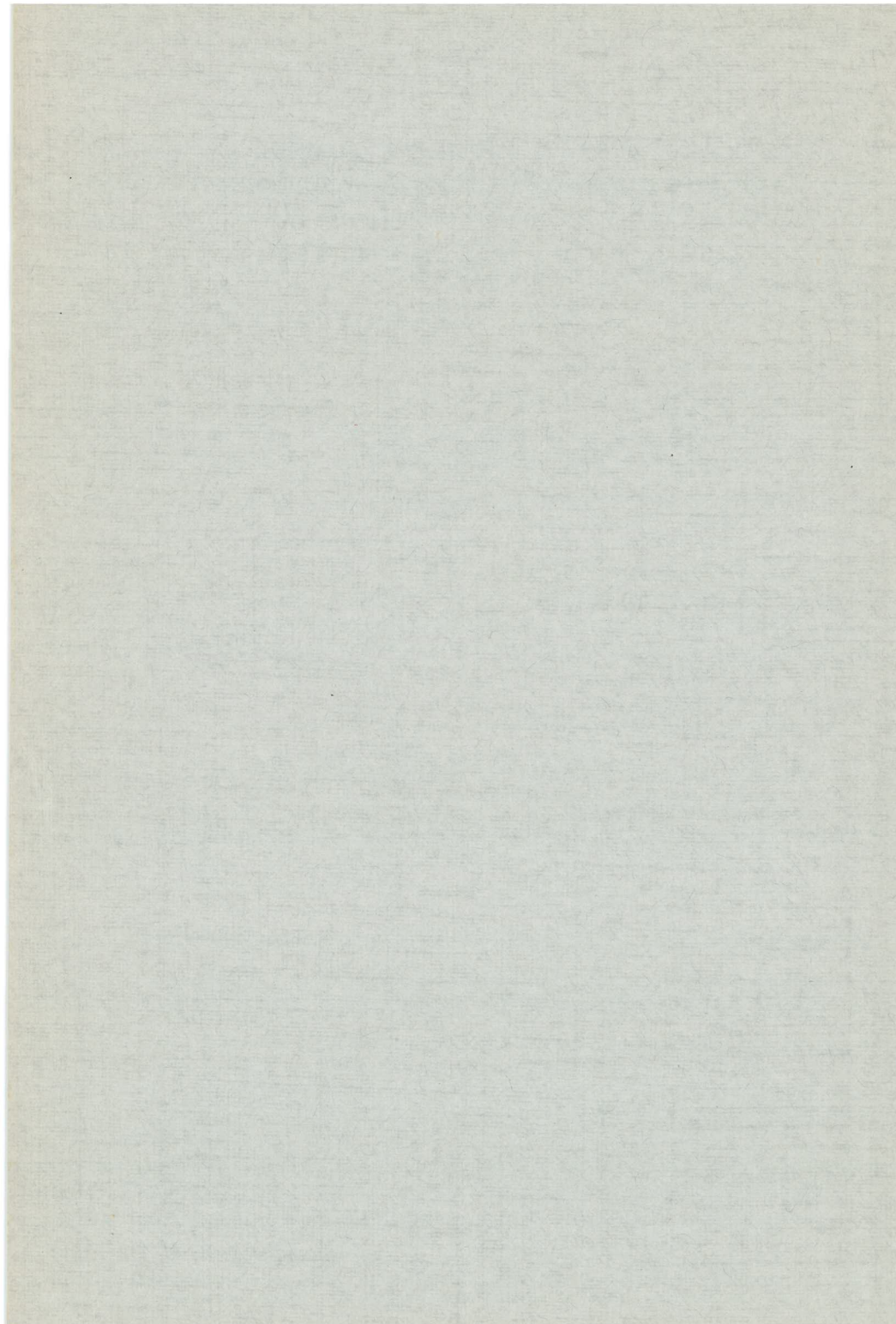

Medlemsskrift nr. 8—9. (Dobbelthefte).

*Selskapet for
Grimstad Bys Vel.*

GRIMSTAD
KNUD NERSTENS AKSIDENSTRYKKERI
1929.

Medlemsskrift nr. 8—9. (Dobbelthefte).

*Selskapet for
Grimstad Bys Vel.*

Ens fædrebygd for mandens fot
er hvad for træet er dets rot.
Er *der* ei til hans gjerning trang,
hans daad er dømt og endt hans sang.

Henr. Ibsen.

GRIMSTAD
KNUD NERSTENS AKSIDENSTRYKKERI
1929.

Udgivet af det danske Selskab for
Forsøg og Undersøgelser

Selskab for
Forsøg og Undersøgelser
1881

Redigert ved Karl O. Knutson.

Selskapet for Grimstad Bys Vel.

For at komme ajour med aarsberetninger og aarsmøter utgis iaar to medlemsskrifter, dobbeltheftene nr. 6—7 og 8—9. Derved vil de utenbysboende medlemmer, som ikke læser nogen Grimstadavis, bedre kunne følge Byselskapets arbeide. Særlig nu, da saker som bypark, museumsbygning og kjøp av utfartssteder i skjærgaarden er blet aktuelle, maa vi paaregne at interessen for „*Sørlandsperten*“ vil bli varm og levende hos mange fraværende Grimstadfolk. Vi tør ogsaa nære det haap, at der nu, som ved tidligere leiligheter, maa findes venner av vor by og dens distrikt, som gjerne vil yte sin medvirkning til nye kulturelle tiltak — i dette tilfelde et efter evne og anledning større eller mindre bidrag til de nevnte planers gjennomførelse.

For ethvert saadant bidrag vil selskapet være meget taknemlig. Bidragene kan sendes under adresse kemner Knutson, Grimstad. Kvittering vil komme i det neste medlemsskrift.

Aarsberetning for 1928.

Medlemstal.

I aaret 1928 er tre livsvarige medlemmer, skibsfører Christen Johannessen, bankdirektør Daniel Gundersen og ingeniør Hans Bie Lorentzen, avgaat ved døden. Av aarsbetalende medlemmer er to utmeldt. Selskapets medlemstal er nu 92. Herav er 84 livsvarige og 8 aarsbetalende. Av medlemmerne er 8 bosat i utlandet, 48 i Grimstad og 36 andetsteds i indlandet.

Regnskapet.

<i>Indtekt.</i>	A. Selskapets alm. fond.	<i>Utgift.</i>
1. Beholdning fra fr. aar	kr. 702.24	1. Utbetalte bidrag:
2. Aarsbetalende medlemmers kontingent:		a. Gr. komm. træplantningskomite til alm. virksomhet
for 1927	kr. 10.00	b. do. til ny bypark
„ 1928	„ 36.00	c. do. do.
	„ 46.00	d. Gr.stad bymuseum til ny museumsbygning
3. Innbetalte legatrenter:		
a. Legat for Selskapet f. Gr.stad Bys Vel	kr. 758.67	
b. Gr. øl- og vinsamlags legat	„ 470.94	
c. O. R. Førheids do.	„ 2736.25	
	„ 3965.86	2. Diverse:
4. Renter i Grimstads Sparebank	„ 27.93	Annonser, brevpapir, konvolutter, postporto, fragt
	kr. 4742.03	
		3. Beholdning:
		Indest. i Gr. sparebank
		„ 726.52
		kr. 4742.03

B. Avsatte midler.

1. Beholdning fra fr. aar	kr. 550.88	1. Utbetalt til parkbenker	kr. 156.81
2. Renter i Gr. sparebank	„ 18.69	2. Beh. til medl.skrifter	„ 412.76
	kr. 569.57		kr. 569.57

C. Skibsreder O. R. Førheids gavefond.

1. Beholdning fra f. aar	kr. 50242.43	1. Overf. t. Førheids legat	„ 50000.00
2. Renter i Gr. s.bank	„ 22.01	2. Utb. til ny bypark	„ 264.44
	kr. 50264.44		kr. 50264.44

D. Brukseier M. Fuhrs legat.

1. Beholdning fra f. aar	kr. 7724.76	1. Beholdning: Obligationer og sparebank	kr. 8074.95
2. Renter i 1928	„ 350.19		kr. 8074.95
	kr. 8074.95		

mindelige virksomhet kr. 758.67, til ny bypark kr. 2471.63, til parkbenker kr. 156.81 og til Grimstad bymuseums fond for ny museumsbygning kr. 1000.00, ialt kr. 4387.11. Efter Træplantningskomiteens indberetning er betydelige forskjønnelsesarbeider i 1928 utført paa Kirkeheien og byens gamle kirkegaard. Bymuseets nybygningsfond oppgis at andra til kr. 13079.13. Museumsstyret vil senere forelegge Byselskapet de ønskede tegninger og planer for ny museumsbygning.

Træplantningskomiteen har etterkommet Byselskapets anmotning om at fremkomme med en utredning vedkommende forslaget om ny bypark. Foruten komiteens egen foreligger ogsaa en betenkning i saken fra komiteens konsulent, havearkitekt Stæger-Holst, Arendal. Begge betenkninger vil bli fremlagt til generalforsamlingens drøftelse og mulige avgjørelse. Nogen detaljert plan for byparken vil først fremkomme fra komiteen naar beslutning er tat om parkens beliggenhet.

Grimstad og omegns telefonselskap har git et imøtekommende svar paa henvendelsen ang. ombygning av ledningsnett med luft- eller jordkabel fra kirken til Naxbie bro. Det vil bli iverksat saasnt de økonomiske forhold tillater.

Det gamle teaterselskaps scenetepp, malet av L. Hansen, er av Festivitetselskapet ved dets formand, hr. Alf Myhre, overdraget Grimstad Bymuseum som gave.

Efter skriftlig henvendelse fra Universitetsbiblioteket i Kiel er selskapets medlemsskrifter tilstillet biblioteket.

Til Byselskapets styre er inkommet andragende om bidrag for 1929 fra:

1. Grimstad kommunale Træplantningskomite,
2. Grimstad Bymuseum og Ibsenhus,
3. Reklamekomiteen Sørlandet—Rogaland, datert Kr.sand $\frac{9}{3}$ 29,
4. Festivitetskomiteen ved hr. Alf Myhre, Grimstad.

Saavel Reklamekomiteens som Festivitetskomiteens formaal ligger utenfor Byselskapets opgaver, og selskapets love tillater ikke bidragsytelser til disse øiemed.

Aarsberetninger for 1928 foreligger fra Træplantningskomiteen og Bymuseet.

Under henvisning til de foreliggende andragender, og med det kjendskap man har til de arbeider Træplantningskomiteen agter at iverksette i det indeværende aar — herunder vandledning med vandspring paa Kirkeheien og utplanering m. v. ved den gamle kirkegaard — finder styret at komiteen trenger alt hvad selskapet iaar kan utdele av bidrag og

indstiller

derfor til generalforsamlingen:

1. Renterne av Selskapets, Øl- og Vinsamlagets og Føreids legater ytes komiteen som bidrag til dens virksomhet, efterat de sedvanlige avsetninger ($\frac{1}{4}$ del til Selskapets og Samlagets legater) og avgift til statskassen er betalt.
2. Renterne av brukseier Fuhrs legat tillegges legatkapitalen.
3. Renterne av Selskapets almindelige fond tillegges fondet, mens Selskapets ordinære utgifter fragaar paa denne konto.
4. De avsatte midler til medlemsskrifter benyttes i den utstrekning, som er nødvendig for utgivelse av et nyt medlemsskrift iaar.

Styret anser det magtpaaliggende for selskapet at søke fremmet bypark- og museumssakerne saasnt som gjørligt, men finder under de forhaandenværende omstendigheter at de videre bevilgninger til bypark og museumsbygning bør kunne utstaa for dette ene aars vedkommende.

I styret for Selskapet for Grimstad Bys Vel,
Grimstad 4. april 1929.

Karl O. Knutson. M. Fuhr. J. C. Jørgensen.
K. Dyvik. Halfdan Gundersen.
K. M. Bie. H. Terland.

Grimstad kommunale trøplantningskomite.

Utdrag av aarsberetningen for 1928.

Aaret har utmerket sig som et utpreget arbeidsaar. Fra tidlig vaar til jul har komiteen hat folk i arbeide. Paa østsiden av brandvesenets bod (slangevognhuset) og i flukt med trappen, der fører fra Henrik Ibsens plads til Østrevei, er opsat en tyve trins trap av huggen sten, som ved et nyt veistykke er sat i forbindelse med Kirkeheiens øvrige veinnet. Den gamle buskfuruplantning paa heiens sørkant er rensat og fornyet ved indplantning av hundre nye furuplanter. Til beskyttelse av denne plantning, som har vært særlig utsat for barnas ødeleggelseslyst, er opsat et jerngjærde paa jernstolper foran brandkanonerne. Paa platformen indenfor har 4 parkbenker faat plads, forankret i grunden ved avtagbare jernbolter og

møtrikker. Et lignende staastraadgjærde er opsat langs fjeldet, tilhøre for kirkens indgang, til skaret overfor kaptein Tellefsens have, hvor en haveport av træ er opført. Port og gjærder er malet. Kirkeheiens østre skraaning er rensed og beplantet med 525 buskfuru og granplanter. Paa murkanten langs Østrevei er plantet vildvin med en rekke blomstrende ribs og forsythia indenfor. Endel efeu og barlind er ogsaa utplantet, foruten stenhøisplanter paa en avsats i fjeldet. Forsænkningen vest for eketræholtet er i aar oparbeidet og gjort færdig som plæn. Her var gateavskrapning og andet søppel paakjørt gjennom aarrekker, saa et par snes hestelass ugræs-røtter maatte bortkjøres og komposteres. En stenmur blev opsat i plænenes vestre hjørne. Tre av kirkeheiens veier er tilført stenunderlag, puk, leir og grus. Endelig er, efter gjentagne konferanser med ordfører, kirkeverge og gartnere, aleerne paa den gamle kirkegaard og omkring kirken nedskaaret og endel store gamle træer inde paa kirkegaarden fjernet. Nogen beskjæring av disse 50-aarige alleer har før ikke vært foretat. Efter komiteens anmodning har kommunen lagt ny rendesten fra Kirkegaten til Kirkeheien. Et redskapshus med W. C. har kirkevergen latt opføre i et diskret kirkegaardshjørne. Av de 600 og 700 las jord og sten, som iaar er tilkjørt Kirkeheien, er lagret endel sten til nye murer.

Chr. Groos', Munchs og gravkapelpladsene har vært under stadig gartnertilsyn. I aleen ved Østervei er indplantet nogen lindetrær. Nyplantningene paa Kirkeheien har i sommerens løp gjentagne gange maattet vandes. En gang blev vandingen gratis utført av speidergutter. Etpar store allétrær, som maatte borttas ved utvidelsen av Fladegaten, er opskaaret til planker, hvorav endel er nytted ved opsetning av 3 faste benker paa Kirkeheien, 2 paa Vardeheien og 2 paa den nye kirkegaard.

Efter opdrag av Selskapet for Grimstad Bys Vel har Træplantningskomiteen sammen med havearkitekt Stæger-Holst befaret byen og nærmeste omegn for at utse en passende plads for den vordende bypark. Komiteen og arkitekten har avgitt sine betenkninger, som er oversendt selskapet.

Komiteen har en gjeld av ca. 500 kr., hvortil for tiden ikke haves dekning.

I Grimstad kommunale Træplantningskomitee,
Grimstad, 6. mars 1929.

Karl O. Knutson. K. Dyvik. R. Aalvik.

Grimstad Bymuseum og Ibsenhus.

Utdrag av aarsberetningen for 1928.

I skrivelse av 28. april 1928 fra museumstyret til Selskapet for Grimstad Bys Vel er slaat til lyd for en ny museumsbygning. Samlingerne optar nu al ledig plads i Ibsenhuset, og det blir nødvendig at skaffe flere utstillingsrum. Foreløbig har man beslaglagt det største av vaktmesterens værelser. Byselskapet har bevilget kr. 1000 til ny bygning.

Av anskaffelser i aarets løp kan nevnes: konsul Chr. R. Pharos kontorskap, gamle eketræs stoler, tinkander og tinkrus, kobberkar, dørlaaser (fra Biehuset), krudthorn med utskjæringer fra 1727, krusifiks fra den katolske tid, stentøi, fyrstøi, sølvur, sølje, Kingos salmebok med sølvbeslag, mynter m. v. Nogle utstillingsskaper er indkjøpt og bilder indrammet. En mengde fotografier og bilder, som var anskaffet for Grimstadboken, er tilfaldt museet. Dietrichson-familiens jubileumsskrift og „Norsk Folkekultur“ (6 hefter), utgit ved Fylkesmuseet for Telemark og Grenland, er mottat i bytte med Grimstadboken.

Bygningernes vedlikehold har nødvendiggjort endel utgifter til takreder, vaskerør og vandledning. Bidrag er ydet til Museumsforbundets sølvklubbe, foræret professor Brøgger i anledning hans tiaars jubilæum som Landsforbundets formand. Museets mangeaarige vaktmester, Jørg G. Ugland, er iaar avgaat ved døden. Fra Museet sendtes en blomsterkrans til hans kiste. En festlig sammenkomst er holdt for hr. Bendix Ebbell og frue i anledning deres værdifulde gaver til Bymuseet og Ibsenhuset og som avslutning paa det 14-aarige samarbeide med hr. Ebbell om Grimstadboken. Paa 100 aarsdagen efter Joh. P. D. Bies og hustrus sølvbryllup veksledes telegrafiske hilsener med efterslektens representanter, Ebbell og frue.

I anledning Henrik Ibsens hundreaarsdag 20. mars hadde Grimstad formandskap opnevnt en komite for dagens festligheter. Det blev en meget vellykket festdag med fridag for skolerne, bekransning av Ibsenbusten, mindefest i Kinolokalet m. v. under stor tilslutning fra by og land. Byens aviser, fotografier, tryksaker vedk. Ibsendagen er vedlagt Ibsenhusets arkiv og — efter bibliotekar Sommerfelts anmodning — sendt Universitetsbiblioteket. Hovedstadsaviserne „Tidens Tegn“, „Aftenposten“, „Morgenbladet“ og „Dagbladet“ fra Ibsenuken er mottat som gave til Ibsenhuset.

I skrivelse av 6. desember 1928 har komiteen for By-museum og jubileumsskrift meddelt Grimstad formandskap at den ansaa sig ferdig med sit i 1914 av bystyret givne mandat. Samtidig avgav komiteen meddelelser om sit arbeide med boken, Bymuseet og Ibsenhuset med samlinger og opsparte fonds og anmodet om at et nyt styre for Ibsenhus og By-museum maatte bli valgt i komiteens sted. Efter formandskapets indstilling valgtes derefter i bystyremøte 21. s. m. komiteens medlemmer kemner Knutson, disponent Gundersen og lektor Terland som styre for disse to institutioner.

Grimstad, 13. mars 1929.

Karl O. Knutson. J. A. Gundersen. H. Terland.

Betenkning over park-emner i Grimstad.

1. *Smith Petersens tidligere eiendom „Frivold“.*

Selvom denne eiendom blev anlagt som folkepark i forbindelse med restaurant, vilde den kun bli aa betrakte som utfartssted.

Hovedsakelig maatte den anlegges som natur- og folkepark, men da omgivelserne er en eneste stor naturpark, vilde jeg finde det malplacert aa koste penger paa et saadant projekt, til aa med da det ligger for langt fra byen.

2. *„Dybedal“.*

Hele terrenget indbyr kun til anleg av naturpark, hvorfor jeg vil si det samme om dette projekt som sagt om det foregaaende.

Endvidere vil den tunge jordbund bli uforholdsmessig dyr at behandle med blomsterarrangement for øie.

Bassinet ligger ytermere saa dypt i terrenget, at jeg finder det vilde bli vanskelig at faa det indordnet i ensemblet forøvrigt.

3. *Ellefsen, Vesøen.*

Selve terrenget kunde godt tenkes anvendt som folkepark, men jeg synes det ligger for isolert, veiforbindelsen daarlig og distancen saa lang at de fleste vilde betrakte det som en utflukt aa ta der ut, hvorfor dette areal kun kan bli folke-, ikke bypark.

4. *Mollands myr og fjeldparti.*

Her maatte hovedsakelig bli tale om naturpark, idet myrpartiet er for litet til anleg av et roligt parterre, selvom nu dette terrain kunde utvides indover skogen mot nord, har man en meget uheldig bebyggelse rundt om aa slaas med, dertil kommer at saavel fjeld som myrpartiet blir kostbart aa behandle.

Veiforbindelsen er daarlig, men selvom der kunde rettes paa dette forhold, vilde det allikevel bli et stort spørsmaal om man vilde bli tilfreds med dette projekt.

5. „*Lauvstø*“. *Skibsreder Bangs eiendom.*

Omgivelserne her er vakre og lettere aa behandle end til eks. Mollands eiendom, men det flate jordstykke er for smalt og ligger lidt bortgjemt, for tiden har man et vakkert litet gløtt mot sjøen, et pust av liv som man trenger til i denne stille skogdal, men hvis den eiendom, der ligger mellom sjøen og det flate jordstykke beplantes slig at det stenger utsikten, vil parcellen miste saa meget av sit værd, at jeg nærer betænkeligheter for aa legge en park her.

6. *Voss' eiendom.*

Denne eiendom har uten tvil større betingelser for aa kunne anvendes som bypark end alle de andre forannevnte, men der er jo den „aber“ derved at den ligger i Fjære sogn.

Terrenget er ganske brukbart som det er, dog vil der trenges en del planering og denne slags arbeide er jo ganske kostbart, jorden synes at være ute av hevd paa temmelig store stykker, sandsynligvis ligger den paa moræne, med et tyndt jordlag, alt tyder paa det, saa undergrundsarbeidet for plantearalene vil bli kostbart, dertil kommer at der tiltrenges en masse gjødsel.

Fjeldterrenget er unektelig vakkert, men for at ældre folk og makelig anlagte parksøkende skal faa nytte godt av dettes herligheter, maa der ofres ikke saa smaa summer paa stier og nogle utsiktsplasser.

Ganske vist er smale stier ikke uoverkommelige at be- koste, men hist og her vil der langs disse tiltrenges be- plantning og dermed tilførsel av matjord.

Jeg henviser til Kirkeheien, der sikkerlig har kostet mange penge aa anlegge, dog er jeg ikke blind for at meget spares om man straks følger en generalplan, noget der har manglet for Kirkeheiens vedkommende, vil man imidlertid se bort fra det økonomiske er denne eiendom av stor værd for bypark.

7. *Tønnevolds legats eiendom, med omliggende jordstykker.*

For at dette terreng skal kunne anvendes maatte indkjøpes en parcel tilhørende hr. kjøbmand Grefstad og en tilhørende hr. kemner Knutson.

Alle disse jordstykker er praktisk talt drainert over det hele og tilsynelatende av en utmerket bonitet, dertil kommer at disse tre jordstykker tilsammen danner et areal av en saadan beskaffenhet at de uten altfor store omkostninger vil kunne gi plads for hvad jeg forstaar ved bypark, her vil kunne placeres museum, anlegges vandbassin, da jo byens vandledning er paa pladsen.

Veiforbindelsen er fortrinlig, dertil meget kort og staar arealet i forbindelse med saavel Skaregrøms- som Markveien.

Efter min opfatning trenger Grimstad en virkelig bypark, en stille smuk plet, med livlige omgivelser, et sted hvor alle kan ferdes trygt mellem trær, busker og blomster paa rolige store plainer, hvilket terraintet jo indbyr til.

Ei heller maa man trettes ut forinden man naar hen i en bypark, man bør helst dratte derind og la hvilen falde paa sig, saa man vender styrket hjem igjen.

Jeg finder pladsen ideel og jeg vilde synes det var sørgeligt om dette allerede vakre parti skulde bli bebygget, noget man antagelig kan befrygte.

Man er fri støvplagen og man har Vorherres livgivende sol den hele lange dag.

Arendal ²⁰/₁₀ 28.

J. Stæger-Holst.

Grimstad kommunale Træplantningskomites betenkning ang. ny bypark.

Efterat Træplantningskomiteen i skrivelse av 24. april d. a. til Selskapet for Grimstad Bys Vel hadde henledet oppmerksomheten paa det ønskelige i at faa istandbragt en større bypark, har selskapet i generalforsamling 8. juni git komiteen i oppdrag at fremkomme til Byselskapets neste generalforsamling med *plan og forslag til bypark.*

Komiteen har efter avertissement i byens aviser mottatt to skriftlige tilbud om avstaelse av grund for anleg av bypark. F. G. Voss' arvinger tilbyr, helt eller delvis, sin faste eiendom ytre Bie, beliggende dels i, dels utenfor byen, og kemner Knutson tilbyr av sin i byen liggende eiendom den jordstrekning, som ligger mellem hans indgjerdede have og kommunens og Grefstads eiendomme ved murgaarden („Fredheim“). Desuten er fremkommet et par mundtlige tilbud.

Man har i en saa vigtig sak fundet det nødvendig at tilkalde en sakkyndig, og med havearkitekt Stæger-Holst, Arendal, har komiteen i september foretat en befaring av alle de steder, som fra forskjellig hold har været nævnt som skikket for bypark. Lokalteterne har senere gjentagne gange været besøkt av komiteemedlemmer, og man har efter nøie overveielse samlet sig om følgende

uttalelse:

Som det vil fremgaa av komiteens skrivelse til Byselskaps styre av $2\frac{1}{4}$ d. a. bør en *bypark* efter vor mening ikke være noget utfartssted, som ligger mer eller mindre langt fra byen, men et inden byens grenser beliggende rolig og solrikt sted med bekvem adkomst, gode jordbetingelser og let adgang til byens vandleiding. Stedet bør være vel egnet for træbeplantning, blomsteranleg, spaserveie, musiktribune, fontæne med vanddam og lignende parkmessig utstyr. Der bør være plads for større friluftsmøter, og der bør findes intimere skyggefule haveeksteriører med borde og hvilebænker. En lekeplads for barn kan, i tilfelde, reserveres i parkens nærhet, men dog saa langt unda at den ikke generer de gamle, som ønsker ro og hvile i fri luft. Kunde parken settes i forbindelse med den paatenkte nye museumsbygning, vilde to kulturelle formaal av stor betydning bli tilgodeset, og der maatte paa et heldig beliggende sted kunne skapes baade vakre og værdifulde nye „herligheter“ til byen. Det staar for komiteen som et maal Byselskap og kommune straks bør ta alvorlig sigte paa, og i de nærmeste aar legge arbeidet slik an, at det ikke varer for lenge inden tanken blir virkeliggjort.

Om de forskjellige steder, komiteen har befaret, skal anføres:

1. Det før Smith-Petersen, nu frøken Bryggesaa, tilhørende „Frivold“ ligger for langt fra byen til at kunne bli et daglig søkt hvile- og rekreasjonssted. Da det ligger til solen og har en vakker gammel allé, kunde det ved opførelse av